

Емоції, що спричиняють нервові перенапруження, енергетично «знесилюють» людину, позбавляють її елементарних фізичних сил, необхідних для виконання завдання на належному рівні, що призводить до швидкої перевитрати енергії, стану втоми і лише збільшує нервозність. Форсоване накопичення втоми через прагнення зробити все якнайкраще і вчасно провокує, крім загального зниження тону, і розбалансування таких необхідних для роботи психічних процесів, як увага, пам'ять, швидкість і гнучкість мислення [2].

Утворюється замкнуте коло, з якого можна вибратися лише шляхом оптимізації мотивації, зняття ажіотажу навколо досягнення мети [6].

Надлишкова мотивація, начебто покликана стимулювати людину до досягнення «високо поставленої мети», однак фактично через виникнення надто сильного напруження, а отже, небажаних емоційних проявів, істотно розбалансовує її діяльність і поведінку, знижуючи, крім самопочуття, також ефективність роботи [6].

Тому спостерігається певна залежність оптимуму мотивації від складності завдання, а саме сильна мотивація – оптимальна для виконання легких завдань, а слабка мотивація – адекватна виконанню складних завдань.

Таким чином, у разі здійснення легкої діяльності велика сила мотивації не спричиняє порушень емоцій і дій, однак така небезпека існує під час виконання складних завдань. Якщо при цьому запропонувати сильну мотивацію, ймовірно, незабаром виникне перенапруження, хвилювання, стрес і, як наслідок – дезорганізація діяльності, погіршення її якості.

Література

1. Афонин А. С. Основы мотивации труда: организационно-экономические аспекты: Учебное пособие / А.С. Афонин. – К. : МЗУУП, 1994. – С. 23-25.
2. Занюк С. Психология мотивации / С. Занюк. – К. : Эльга-Н; Ника-Центр, 2001. – С. 11-23.
3. Ильин Е.П. Психология спорта / Е.П. Ильин. – СПб. : Питер, 2009. – С. 73-95.
4. Семиченко В. А. Проблемы мотивации поведения и деятельности человека : модульный курс психологии / В. А. Семиченко. – Киев : “Перун”, 2004. – С. 15-48.
5. Фресс П., Пиаже Ж. Экспериментальная психология / П. Фресс, Ж. Пиаже. – Москва : Прогресс, 1975. – С. 44-45.
6. Хекхаузен Х. Психология мотивации достижения / Х. Хекхаузен. – СПб. : Речь, 2001. – С. 78-85.
7. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 1/ Б.М. Шиян. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2001. – 272 с.

УДК 373.3.016:502.2(477)

В. В. ГОЛУЗИНЕЦЬ, М.І. КУЗЬМА-КАЧУР
Мукачівський державний університет

ВИВЧЕННЯ МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ ОБ’ЄКТІВ ЖИВОЇ ПРИРОДИ РІДНОГО КРАЮ

Державним стандартом початкової загальної освіти № 462 від 20 квітня 2011 року передбачено вивчення предметів за такими освітніми галузями: «Мови і літератури», «Математика», «Суспільствознавство», «Здоров’я і

фізична культура», «Технології», «Мистецтво» та «Природознавство». Відповідно у початковій школі вивчаються предмети: українська мова, літературне читання, математика, природознавство, я у світі, основи здоров'я, фізична культура, інформатика, трудове навчання, інформатика, образотворче мистецтво, музичне мистецтво.

Враховуючи предмет нашого дослідження, нами проаналізовано зміст програми «Природознавство» та навчальні підручники, які є дієвими у ЗОШ І ступеня. Відповідно до базового навчального плану предмет «Природознавство» вивчається з 1 по 4 клас по дві години в тиждень.

Автори навчальної програми «Природознавство» подають низку особливостей організації вивчання програмового матеріалу, зокрема:

- навчально-пізнавальний процес рекомендується базувати на компетентнісно орієнтованих завданнях з використанням сучасних освітніх технологій (розвиток критичного мислення та креативності, проблемний підхід, проектні технології);

- у навчальних цілях варто використовувати місцевий природознавчий та краєзнавчий матеріал, проводити регулярні екскурсії у природу, населеним пунктом, у краєзнавчий або природничий музей, будинок природи;

- важливе значення для емоційно-естетичного сприйняття природи відіграють спостереження за природою, дидактичні ігри, уроки, проведені у формі подорожі, усного журналу, репортажу з місця подій, святкування дня Землі, води, прильоту птахів і, власні дослідження, творчі завдання, екологічні акції тощо.

Зміст навчального матеріалу з предмету «Природознавство» зумовлюється як загальнодидактичними принципами: науковості й доступності, систематичності і послідовності навчання, зв'язку навчання з життям, а також специфічними для природознавства принципами: краєзнавчим, батьківщинознавчим, екологічним, планетарним та принципом сезонності [1].

Найдоступнішим для учнів початкової школи є матеріал місцевої природи (місцеві рослини, тварини, сезони зміни в природі тощо). Тому програма з природознавства для початкових класів орієнтує вчителя на використання краєзнавчого матеріалу при вивченні тем. Реалізація краєзнавчого принципу спрямовує діяльність вчителя щодо організації навчального процесу на основі предметного навчання, спираючись на чуттєве сприйняття молодшими школярами об'єктів живої природи як найбільш ефективного. Краєзнавчий підхід дає змогу вивчати предмети, явища навколишньої природи і діяльність людини в їх взаємному зв'язку і взаємозалежностях (сезонні явища, трудова діяльність людини, спосіб життя, поведки птахів у різні пори року та ін.).

Більш повно реалізується краєзнавчий принцип у змістовій лінії «Рідний край». Програмою передбачено вивчення рідного краю в контексті окремого регіону де проживають школярі. Теми краєзнавчого змісту наведені в таблиці 1.

Вивчення об'єктів живої природи у змістовій лінії «Рідний край»

Тема	Зміст краєзнавчого матеріалу
Природа в місті/селі та її околицях. й в місті/селі.	Наявність змін пір року.
Дикорослі рослини рідного краю. Лікарські рослини...	Рослини Карпат, рослини які ростуть в наших парках, характеристика дерев (Катальпа-як цікаве дерево) Лікарські рослини, ромашка, звіробій, мати й мачуха, плющ та інші що ростуть в Мукачеві та його околицях, їх зовнішній вигляд та лікувальні властивості.
Охорона рослин Червона книга. Червонокнижні рослини рідного краю	Рослини нашого регіону, що занесені до Червоної книги України. Едельвейс – квітка гір. Долина нарцисів. Перша квітка навесні – підсніжник. Заходи, щодо охорони рослин рідного краю, які занесені до Червоної книги України.
Культурні рослини рідного краю.	Що ти саджаєш на городі? Які овочі ми вирощуємо? Які фрукти та ягоди ростуть на нашій грядці? Які озимі сіють на Закарпатті? Закарпатські ківі – історія про садівника, який вивів сорт ківі, що росте в Закарпатському кліматі.
Тварини рідного краю. Охорона тварин.	Карпатський біосферний заповідник. Тварини, яких на Закарпатті залишилось мало.
Свійські тварини рідного краю	Чи є в тебе домашній улюбленець? Яких свійських тварин ти бачив в селі?
Праця людей	Що роблять навесні в Мукачеві, які культури ми саджаємо скоріше? Весняні роботи людей на городах, полях та садах у рідному краї.

Програмою передбачено проведення навчально-пізнавальних екскурсій та запропонована їхня тематика з теми дослідження: «Різноманітність тварин і рослин рідного краю», «Культурні рослини», «Спостереження за явищами природи восени, навесні, взимку», «У парк (сад, город, шкільну ділянку)» (за вибором учителя) та ін.

Реалізація принципу краєзнавства у програмі природознавства помітна у підходах щодо планування і виконання молодшими школярами низки практичних робіт: розпізнавання найпоширеніших рослин різних природних угруповань, їх пристосувань до певних природних умов; розпізнавання культурних рослин і домашніх тварин рідного краю ат ін.

Таким чином, всі компоненти елементарних біологічних знань (про будову рослин і основних груп тварин, їхні життєві процеси – живлення, дихання, ріст, розмноження, пристосування до умов існування, взаємозв'язки з навколишнім середовищем, різноманітність, значення в житті людини і в природі, охорону рослин і тварин) орієнтовані на вивчення об'єктів живої природи рідного краю.

Література

1. Навчальні програми для початкової школи [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/program/8793/>, вільний

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>